

(§ 8 (4) zákona ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák.) a v zákoně o úřednících statkových (§ 11. zákona ze dne 13. ledna 1914, čís. 9 ř. zák.). Zdůrazněním těchto zvláštních zákonů odchýlil se podstatně zákonodárce od dřívějšího znění vlád. nařízení, vydaných podle zákona ze dne 15. dubna 1920, č. 337 Sb. z. a n. (§ 2. vlád. nař. ze dne 29. února 1924, čís. 47 Sb. z. a n., § 2. vl. nař. čís. Sb. 168 z roku 1923, a § 2. vl. nař. čís. Sb. 209 z roku 1922), v nichž výjimku z pravidla, že za dobu vojenského cvičení nepřísluší zaměstnanci plat, vymezil širěji slovy „není-li právními předpisy (nebo smlouvou) stanoveno jinak, tedy bez omezení na zvláštní zákony, které naproti tomu v §u 3 zákona ze dne 31. března 1925, č. 61 Sb. z. a n., ještě v závorce označuje. Připouští tudíž tento zákon jen dvě úchytky z vyslovené zásady, totiž, že plat za dobu vojenského služebního cvičení byl buď stanoven smlouvou anebo zvláštním zákonem, otázku platu za dobu služebního cvičení vojenského výslovně upravujícím. Nemůže proto žalobce pro svůj nárok za platností ustanovení §u 3 zákona ze dne 31. března 1925, č. 61 Sb. z. a n., dovolávat se ustanovení § 1154 b) obč. zák. ve znění zákona ze dne 1. dubna 1921, čís. 155 Sb. z. a n., poněvadž tento předpis otázku platu za dobu služebního cvičení vůbec zvláště neupravuje a dokonce není občanský zákon „zvláštním zákonem“.

(Rozhodnutí Nejv. soudu ze 4. února 1926, I. 67-26.)

Těhotenství, porod, a šestinedělí jsou důležitá příčina podle odst. 1. § 1 zákona ze dne 1. dubna 1921, č. 155 Sb. z. a n. (novela k § 1154 b) obč. zák.), bylo-li jimi při normálním průběhu zabráněno výkonu práce nebo služby. — Zabránila-li však výkonu tomu nemoc, mající původ v uvedeném stavu, přísluší dělnici kvoty mzdy podle odst. 2. § 1 téhož zákona, pokud se jí nedostalo mzdy podle §u 1 odst. 1. uvedeného zákona.

Ministerstvo spravedlnosti dožádalo předsednictvo Nejvyššího soudu o posudek v otázce, zdali a do jaké míry jsou jednak těhotenství, jednak porod a šestinedělí důležitými příčinami podle § 1154 b) odst. 1. obč. zák., či jsou-li onemocněními podle §u 1154 b) odst. 2. obč. zák. Senát, jemuž byla sporná otázka předložena, zodpověděl ji, jak shora uvedeno.

Důvody: Otázce, položené min. spravedlnosti, nelze rozuměti tak, že by se dělnici mohlo dostat výhody §u 1154 b) obč. zák. jednak z důvodu těhotenství, jednak z příčiny porodu a šestinedělí, tudíž po případě dvakrát za příčinou jediného porodu, jednou za těhotenství, po druhé za šestinedělí. Těhotenství, porod a šestinedělí jest pokládati v právním smyslu za stav jednotný, jenž může v každém svém období býti příčinou nemožnosti a přerušení práce, přes to však může býti pouze jednou důvodem k poskytnutí uvedené výhody, ať již mzdy podle odst. 1.) anebo kvot podle odst. 2.) §u 1 zákona ze dne 1. dubna 1921, čís. 155 Sb. z. a n.

Těhotenství normálně probíhající, jež není spojeno s přerušením zdraví, bránícím práci, nepříjde v úvahu, ježto podmínkou nároku příslušejícího podle §u 1154 b) obč. zákona jest nemohoucnost výkonu práce. Došlo-li však přes to za těhotenství a z důvodu jeho k přerušení práce, bude rozeznávati, zda k těhotenství přidružila se porucha zdraví, jevíci se jako nemoc v pravém slova smyslu, takže dělnice bude míti nárok nejen na lékařské ošetření, nýbrž i na nemocenské. V tomto případě bude užívání předpisu odst. 2.) §u 1 cit. zák., a přiznání dělnici nárok na kvoty mzdy tam vytčené, neboť jde tu o onemocnění. Jinak bude v případě, když těhotenství probíhá zcela normálně, přece však donutí, na příklad vzhledem k zvláštním okolnostem, za jakých práce se koná, anebo z jiného podobného důvodu, k přerušení práce. Tu bude rozeznávati, zda těhotná dělnice dostane se podpory šestinedělek podle §u 6. čís. 3 zákona ze dne 22. prosince 1920, č. 689 Sb. z. a n., (novela k nemocenskému zá-

konu z r. 1888) před slehnutím, a přihlédnouti k úmyslu zákonodárcovu vyslovenému v motivech jak k původnímu § 1154 b) obč. zák. tak i k novele jeho. V kladném případě bude přiznati nárok na kvoty mzdy podle odst. 2.), ač nejde o nemoc v pravém slova smyslu, neboť pro první čas dostane se jí podpory ve výši nemocenského, kdežto potřeba vyšších důchodů nastane v pozdějším čase, a tu zajiště vyhoví se úmyslu zákonodárcovu lépe přiznáním příplatků podle odst. 2.). Jedině po této stránce bude těhotenství klásti na roveň nemoci, třeba by jinak probíhalo normálně bez poruchy zdraví, a přisouditi dělnici nárok na 120% týdenní mzdy. Jinak však bude, když nemožnost práce nastala ještě před počátkem šestinedělní lhůty §u 6, čís. 3 zák. č. 689 r. 1920, takže dělnice nebude mít ještě nároku na podporu jako šestinedělka. V tomto případě je zabrániti tomu, by přerušením práce neocitla se v nouzi, čemuž chtěl zákonodárce odpomoci ustanovením odst. 1.), takže půjde tu o důležitou příčinu podle tohoto zákonného předpisu.

O porodu bude po stránce § 1154 b) obč. zák. uvažovati jen tehdy, nedostalo-li se dělnici výhody tohoto §u již z důvodu těhotenství. Porod pravidelně proběhnuvší bude zpravidla důležitou příčinou podle odst. 1. Bude proto účelno přiznati dělnici nárok na nejvýše týdenní mzdu, a ne kvoty splatné teprve později, a to bez ohledu na podporu šestinedělek, na niž má dělnice nárok jen po dobu šesti týdnů po slehnutí, kdežto odst. 2.) přiznává nejvyšší kvoty teprve v 7. a 8. týdnu nemoci. Také potřeba vyššího příjmu bude zpravidla nejnaléhavější v prvním týdnu, byť i šestinedělce dostalo se podle zákona čís. 689 r. 1920 zdarma příspěví lékaře, báby, i léčiv. Jinak by bylo ovšem, kdyby k porodu přidružila se nemoc jím vyvolaná, takže by bylo porod klásti na roveň onemocnění v pravém slova smyslu podle odst. 2.). Tu bude účelnější přiznati dělnici nárok na kvoty mzdy připadající k nemocenskému.

Podle toho, co bylo shora řečeno, nepřijde šestinedělí samo o sobě skoro nikdy v úvahu ve smyslu uvedeného zákona, neboť šestinedělce dostane se pravidelně výhody tohoto předpisu aspoň za příčinou porodu. Kdyby však přes to nastal případ ten, platilo by obdobně, co bylo shora řečeno o těhotenství. Pokud by tudíž šestinedělí probíhající normálně zavedlo příčinu k přerušení práce, měla by dělnice nárok na týdenní mzdu podle odst. 1.), pokud by však bylo příčinou nemoci, měla by nárok na kvoty podle odst. 2.). Na konec budiž uvažováno i o tom, zda by pro případ těhotenství a porodu mělo býti u nevdané ženy přihlédnuto k poslední větě odst. 1.), když dělnice přivedla si stav ten nezřízeným a nemravným životem. Vzhledem k tomu, že půjde tu i o zájmy dítěte, jehož počínající existence mohla by býti ohrožena odepřením výhody §u 1154 b) obč. zák. matce, jest otázku tu zodpověděti záporně.

(Posudek Nejv. soudu z 5. listopadu 1924, čís. 970/24.)

V případě onemocnění dostává se zaměstnanci platu v zákoně ustanoveného od doby, kdy službu konati přestal a nerozhoduje, zda služební poměr v této době byl rozvázán.

§ 1154 b) obč. zákona upravuje případy onemocnění, stanově, že přísluší část mzdy i za dobu, kdy se služba následkem onemocnění nekoná; zřejmě tedy klade jako počátek lhůty, za kterou placení stanoví, k onomu okamžiku, kdy zaměstnanec službu konati přestal. Že nerozhoduje, kdy a zda byl služební poměr rozvázán, výslovně ustanovuje poslední odstavec §u 1154 b) obč. zák. ve znění zákona ze dne 1. dubna 1921, čís. 155 Sb. z. a n. Ustanovení o skončení pracovního poměru jsou upravena v zákoně docela zvlášť, nezávisle na pravidlech o placení mzdy v případě onemocnění. Povinnost platiti mzdu nebo část její následkem onemocnění, tkví v důvodu sociálně politickém, aby zaměstnanec byl